

INSTITUT
ZA JAVNO ZDRAVLJE NIŠ

**INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE NIŠ
CENTAR ZA HIGIJENU I HUMANU EKOLOGIJU**

Telefon: 018/4226-448, 4226-384; Tel/faks: 018/4233-587; Poštanski fah 39;
e-mail: higijena@izjz-nis.org.rs
Bulevar dr Zorana Đinđića 50, 18000 Niš, Srbija

**IZVEŠTAJ O KVALITETU AMBIJENTALNOG VAZDUHA
NA TERITORIJI OPŠTINE PROKUPLJE
ZA MESEC JUL 2023. GODINE**

Niš, avgust 2023. godine

U okviru pružanja usluga sistematskog praćenja kvaliteta ambijentalnog vazduha na teritoriji opštine Prokuplje, stručna ekipa Instituta za javno zdravlje Niš izvršila je uzorkovanje i laboratorijsko ispitivanje ambijentalnog vazduha u periodu od 01.07. - 31.07.2023. godine. Pokazatelji kvaliteta ambijentalnog vazduha (kontinualna merenja čađi, sumpordioksida i azot dioksida na fiksnom mernom mestu - svakodnevno 24-časovno merenje) ispitivani su na dva merna mesta u Prokuplju:

1. Dom kulture "Radivoj Uvalić . Bata", ul. Koste Vojinovića 1
2. Dečji vrtić "Bajka", ul. Veljka Milankovića 43

Uzorkovanje ambijentalnog vazduha i laboratorijsko ispitivanje vršeno je akreditovanim metodama a rezultati ispitivanja tumačeni su u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS br. 36/09 i 10/13) i Uredbom o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha (Sl. glasnik RS br. 11/10 i 75/10 i 63/13). Provera kvaliteta merenja, način obrade i prikaza rezultata i ocena njihove pouzdanosti i verodostojnosti, sprovedeno je prema propisanim metodama merenja i zahtevima standarda SRPS ISO/IEC 17025:2017.

1. REZULTATI MERENJA ČAĐI, SUMPORDIOKSIDA I AZOT DIOKSIDA

Prema Uredbi o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha (Sl. glasnik RS br. 11/10, 75/10 i 63/13), za period uzorkovanja 24 časa, granična vrednost za sumpordioksid iznosi $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Za isti period uzorkovanja, maksimalno dozvoljena vrednost za čađ je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Granična vrednost za azot dioksid je $85 \mu\text{g}/\text{m}^3$ za period uzorkovanja 24 časa.

1. Dom kulture "Radivoj Uvalić . Bata", ul. Koste Vojinovića 1

Na ovom mernom mestu, sve izmerene vrednosti čađi bile su manje od $6,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Nisu zabeležene vrednosti čađi više od maksimalno dozvoljene vrednosti.

Sve izmerene vrednosti sumpordioksida bile su manje od $6,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Nisu zabeležene vrednosti sumpordioksida više od granične vrednosti.

Prosečna vrednost azot dioksida bila je $47,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Maksimalna vrednost azot dioksida iznosila je $71,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Na ovom mernom mestu nisu zabeležene vrednosti azot dioksida više od granične vrednosti.

2. Dečji vrtić "Bajka", ul. Veljka Milankovića 43

Prosečna vrednost čađi u ispitivanom periodu bila je $6,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dok je maksimalna vrednost iznosila $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Na ovom mernom mestu nisu zabeležene vrednosti čađi više od maksimalno dozvoljene vrednosti.

Na ovom mernom mestu, sve izmerene vrednosti sumpordioksida bile su manje od $6,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Nisu zabeležene vrednosti sumpordioksida više od granične vrednosti.

Prosečna vrednost azot dioksida bila je $15,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Maksimalna vrednost azot dioksida iznosila je $30,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Na ovom mernom mestu nisu zabeležene vrednosti azot dioksida više od granične vrednosti.

2. ZAKLJUČAK

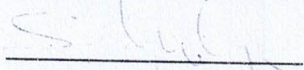
Na osnovu rezultata ispitivanja kvaliteta ambijentalnog vazduha na teritoriji opštine Prokuplje u julu 2023. godine, može se zaključiti sledeće:

- Koncentracije čađi na mernim mestima Dom kulture "Radivoj Uvalić - Bata" i Dečji vrtić "Bajka" bile su niže od maksimalno dozvoljene vrednosti;
- Koncentracije sumpordioksida na mernim mestima Dom kulture "Radivoj Uvalić - Bata" i Dečji vrtić "Bajka" bile su niže od granične vrednosti;
- Koncentracije azot dioksida na mernim mestima Dom kulture "Radivoj Uvalić - Bata" i Dečji vrtić "Bajka" bile su niže od granične vrednosti;

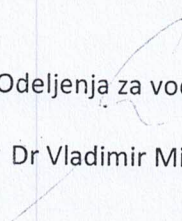
Sve izmerene koncentracije čađi, sumpordioksida i azot dioksida na oba merna mesta u Prokuplju u julu 2023. godine odgovaraju zahtevima Uredbe o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha (Sl. glasnik RS br. 11/10 i 75/10 i 63/13).

U Nišu, 11.08.2023. godine

Lekar specijalista higijene

Šef Odeljenja za vode i vazduh

Dr Vladimir Mitrović

3. PREDLOG MERA

Predlog mera za postizanje boljeg kvaliteta ambijentalnog vazduha u Prokuplju podrazumeva niz onih mera koje se moraju sistematski i kontinuirano sprovoditi, da bi se u što kraćem vremenskom periodu dostigle norme koje zakon predviđa za pojedine zagađujuće materije. Drugi cilj sa kojim se mere sprovode je da se tokom vremena postignu minimalne koncentracije zagađujućih materija, tj. koncentracije koje su mnogo niže od propisanih normi, a sve u cilju zaštite ljudi i životne sredine.

U procesu sprovođenja mera zaštite vazduha od zagađivanja, kao i zaštite zdravlja ljudi, kulturnih i materijalnih dobara, potrebno je:

- Nastaviti sa sistematskim praćenjem kvaliteta ambijentalnog vazduha na teritoriji grada, praćenjem koncentracija opštih i specifičnih zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu, što će omogućiti uvid u trendove zagađivanja u dužem vremenskom periodu;
- Pri izradi i donošenju urbanističkih planova, obratiti pažnju na pravilno planiranje i zoniranje naselja, posebno na lokaciju stambenih zona kao najčistijih delova naselja i položaj industrijske zone. Pravilno planiranje saobraćajnica je izuzetno važno, kako u odnosu na ružu vetrova tako i u odnosu na frekvenciju saobraćaja. Zelenilo u naselju je ključni element u formiranju mikroklimе i zaštiti od zagađivanja vazduha;
- Kod industrijskih objekata – zagađivača neophodno je emisije zagađujućih materija svesti u dozvoljene granice, prema važećoj zakonskoj regulativi. Svaki veći zagađivač bi trebalo da vrši merenje emisije ispuštenih zagađujućih materija. Pored toga, neophodan je stalni inspekcijski nadzor i stalna kontrola svih zagađivača na teritoriji grada;
- Sprovoditi proces gasifikacije i toplifikacije tamo gde je moguće;
- Obezbediti kontrolu procesa sagorevanja u kotlarnicama uz njihovu modernizaciju i stalnu edukaciju zaposlenih; obezbediti kvalitetno gorivo;
- Kod projektovanja i izgradnje stambenih objekata posebnu pažnju posvetiti energetskej efikasnosti, kao racionalnoj meri za smanjenje utrošenog goriva.

U cilju smanjenja koncentracija taložnih materija u vazduhu posebnu pažnju bi trebalo obratiti na sledeće:

- Uredno i redovno čišćenje i pranje saobraćajnica, trotoara, popločanih površina, kao redovno odnošenje smeća;
- Pored saobraćajnica obezbediti postojanje zaštitnog zelenog pojasa;
- Sprovođenje mera zaštite vazduha pri transportu građevinskog materijala kroz grad, kao i pri radu na izgradnji građevinskih objekata u gradu;
- Pretvaranje zapuštenih i korovom zaraslih parcela u parkove, dečja igrališta, odnosno objekte odgovarajuće namene;
- Sanaciju divljih deponija.

U cilju smanjenja zagađenja vazduha uzrokovanog saobraćajem i pokretnim izvorima zagađivanja, neophodno je:

- Strogo kontrolisati i ograničiti saobraćaj teretnih vozila u stambenim delovima grada;
- Raditi na poboljšanju javnog prevoza u gradu i boljoj povezanosti prigradskih naselja kako izgradnjom novih saobraćajnica, tako i poboljšanjem javnog prevoza uvođenjem novih linija i nabavkom novih vozila;
- Smanjiti saobraćaj planiranjem odgovarajuće signalizacije i propusne moći saobraćajnica u gradu;
- Aktivno uključiti komunalnu policiju radi kontrole nepropisno parkiranih vozila i vozila koja zaustavljanjem na kolovozu ometaju nesmetani protok saobraćaja;
- Pojačati kontrolu ispravnosti motornih vozila koja učestvuju u saobraćaju;
- Izgraditi pešačke i biciklističke staze gde je to moguće;
- Obezbediti pešačke zone na mestima u gradu gde za to postoje uslovi;
- Strogo pratiti prevoz opasnih i zapaljivih materija.